

Kultura potřebuje stabilní podmínky

Kategorie: **Společenská odpovědnost**

21. září 2026

Financování kultury, pracovní podmínky lidí v kulturním sektoru, nová Státní kulturní politika i budoucnost médií veřejné služby patřily k hlavním tématům 12. ročníku odborné konference Kultura 2027, kterou v pražských Emauzích pořádala Unie zaměstnavatelských svazů ČR.

Debate ukázala nejen rozdílné pohledy na některé kroky státu, ale také témata, v nichž zaměstnavatelé, odbory a kulturní sektor hledají společný rámec. Výraznou novinku přineslo také oznámení vzniku Národní platformy prevence kulturou.

„Silná kultura pro nás znamená zároveň silnou společnost. Jedním z úkolů, které jsem si dal, je, aby se o kultuře přestalo mluvit pouze jako o nákladové položce ve státním rozpočtu. Kultura je infrastrukturou společnosti, stejně jako vzdělání, věda nebo veřejný prostor,“ uvedl ministr kultury Oto Klempeř.

Ve svém vystoupení se věnoval také pracovním podmínkám lidí v kultuře. „Nemůžeme chtít prvotřídní kulturu za druhořadé pracovní podmínky,“ zdůraznil. K nové Státní kulturní politice uvedl, že odpovědnost za její obsah nese vláda a Ministerstvo kultury. Profesní asociace, odbory a kulturní svazy označil za důležité partnery, konečnou odpovědnost za veřejnou kulturní politiku ale podle něj musí nést stát.

Na ministrova slova o pracovních podmínkách navázal předseda ČMKOS Josef Středula. Upozornil, že odbory podle něj žádají už od března o jednání o platech zaměstnanců státu, k němuž dosud nedošlo. S nadsázkou připustil i možnost „kulturní, sice protestní“ akce, zároveň ale zdůraznil, že odbory dávají přednost dohodě.

„Debate o budoucnosti kultury nemůže končit u částky v jedné rozpočtové kapitole. Jde také o stabilitu institucí, podmínky zaměstnavatelů a lidí, kteří v kultuře pracují, a o možnost plánovat dále než na jeden rok. Právě proto považujeme za důležité, aby spolu stát, zaměstnavatelé a odbory o těchto otázkách vedli otevřený sociální dialog,“ uvedl prezident UZS ČR Jiří Horecký.

Svoboda tvorby a předvídatelné prostředí

Východiska připravovaných priorit sekce kultury UZS ČR pro rok 2027 představil viceprezident UZS ČR pro kulturu Tomáš Řehák. Kvůli souběžnému zasedání Rady České televize se konference nemohl zúčastnit osobně a jeho vystoupení bylo účastníkům promítnuto.

„Kultura musí být nezávislá a svoboda umělecké tvorby musí být chráněna. Kultura má mít stabilní a předvídatelné legislativní a ekonomické prostředí. A kultura je společný úděl celé společnosti,“ shrnul Tomáš Řehák tři principy, které navrhl jako základ další diskuse o prioritách kulturní sekce. Ve svém vystoupení připomněl také princip arm's length, podle něhož má veřejná moc vytvářet rámec pro fungování kulturních institucí, nikoli vstupovat do jejich odborného a uměleckého řízení.

Tomáš Řehák zároveň zdůraznil potřebu dlouhodobě předvídatelných podmínek, které mohou respektovat rozdílné priority jednotlivých vlád a samospráv, aniž by se s každou politickou změnou zásadně proměňoval rámec fungování kultury. „Kultura není něco navíc, luxus, na který dáme peníze, až když zaplatíme všechno ostatní. Kultura patří mezi základní potřeby společnosti,“ uvedl.

Na obecný rámec navázal ředitel sekce kultury, sociálních služeb a neziskových organizací UZS ČR Petr Hanuš konkrétními pracovními prioritami. Patří mezi ně stabilnější a víceleté financování, posílení podpory nezřizované kultury, možnost financovat personální náklady z dotačních programů nebo požadavek směřovat k financování kultury jako veřejné služby ve výši nejméně jednoho procenta výdajů státního rozpočtu.

Veřejnoprávní média jako součást kulturní infrastruktury

Výrazný blok konference se věnoval budoucnosti médií veřejné služby. Debate se přitom nevedla jen o způsobu financování České televize a Českého rozhlasu, ale především o tom, co by případné omezení jejich kulturní role znamenalo pro celý kulturní ekosystém. Sekce kultury UZS ČR mezi svými připravovanými prioritami uvádí zachování televizních a rozhlasových poplatků jako hlavního zdroje financování médií veřejné služby. Petr Hanuš současně upozornil, že o této otázce probíhá uvnitř Unie diskuse i s dalšími sekcemi.

Ředitel Symfonického orchestru Českého rozhlasu Jakub Čížek upozornil, že média veřejné služby nejsou pro kulturu pouze vysílatelem hotového obsahu. Sama se podílejí na jeho vzniku, zaměstnávají umělce a další kulturní profese a vytvářejí prostor pro projekty, které by v čistě komerčním prostředí vznikaly obtížněji. Případné omezení jejich financování se tak podle něj může promítnout také do rozsahu kulturní produkce, záznamů koncertů a představení nebo pracovních příležitostí v kultuře.

Z pohledu knižního trhu zaznělo, že Česká televize a Český rozhlas dávají prostor také poezii, odborné literatuře, menšinovým překladům, začínajícím autorům nebo podpoře dětského čtenářství, tedy oblastem, které nejsou pro komerční média vždy dostatečně atraktivní. Ředitel Klášterních hudebních slavností Roman Janků pak upozornil na

význam veřejnoprávních médií pro regionální kulturu. Její hodnotu podle něj nelze poměřovat pouze sledovaností nebo okamžitou ekonomickou návratností.

Kulturní participace má stále silnější oporu ve výzkumu

Výraznou novinku přineslo vystoupení ředitele Národního ústavu duševního zdraví Jiřího Horáčka. Upozornil na rostoucí množství vědeckých poznatků o vztahu mezi kulturní participací a zdravím. Systematické přehledy a metaanalýzy, které na konferenci představil, podle něj ukazují pozitivní vliv pravidelné účasti na kulturních aktivitách na depresivní a úzkostné příznaky. U části prezentovaných výsledků dosahoval efekt kulturní participace podle Horáčka úrovně srovnatelné s některými farmakologickými intervencemi.

Jiří Horáček odkazoval také na širší přehled výzkumů, které spojují kulturní participaci nejen s duševním zdravím, ale také s fyzickou aktivitou a zdravějším chováním. Zmínil rovněž ekonomická hodnocení kulturních intervencí. Podle něj tak přibývají argumenty pro to, aby kultura nebyla vnímána pouze jako volnočasová aktivita, ale aby se s ní pracovalo také jako s jedním z nástrojů prevence a podpory veřejného zdraví.

Právě na tomto základě Horáček na konferenci oznámil vznik Národní platformy prevence kulturou, jejíž jádro tvoří Národní ústav duševního zdraví a Galerie Benedikta Rejta. Na centrální platformu mají postupně navazovat regionální centra a prostřednictvím nich kulturní instituce, školy, sociální zařízení, knihovny a další organizace. Podle Jiřího Horáčka již probíhají jednání o zapojení krajů.

Konference Kultura 2027 se uskutečnila 16. září 2026 v Refektáři Opatství Emauzy v Praze. Pořádaly ji Unie zaměstnavatelských svazů ČR, EEZY Publishing a EEZY Events & Education. Program otevřelo vystoupení klavíristky Nory Lubbadové.

Konference byla financována z příspěvku Ministerstva práce a sociálních věcí na podporu sociálního dialogu dle § 320a písm. a) zákoníku práce.

Veronika Nekvindová Hotová
manažerka komunikace UZS ČR